

Subkultúra - Fandom na sociálnej sieti Tumblr

Hebdige vo svojej knihe cituje Phila Cohena, ktorý definuje subkultúru ako „kompromisné riešenie medzi dvoma protichodnými potrebami: potrebou vytvárať a vyjadrovať autonómiu a odlišnosť od rodičov a potrebu zachovania rodičovskej identifikácie“¹. Skrytá funkcia subkultúry bola „vyjadriť a riešiť, tak ako mávnutím čarovného prútika, rozpory ktoré zostávajú skryté alebo nevyriešené v rodičovskej kultúre.“² Preto bývajú subkultúry spájané väčšinou s mládežou. Ďalej môže byť subkultúra definovaná ako skupina ľudí, ktorí majú niečo spoločné (napr. zdieľajú rovnaký problém alebo záľubu) a to ich odlišuje od členov ostatných sociálnych skupín. Táto definícia je avšak veľmi obšírna, nerozlišuje nejako výrazne subkultúru od ostatných komunít, spoločností alebo kultúr. Subkultúry sú často charakterizované ako spoločnosti alebo kultúry, ktoré si privlastňujú jednotlivé ulice a časti mesta za svoje. Sociálne skupiny označené ako subkultúry boli často vnímané na nižšom spoločenskom rebríčku kvôli sociálnym rozdielom ako napr. trieda, rasa, etnicita a vek³. Subkultúry taktiež bývajú znevýhodňované a sú neoficiálne, teda sú prezentované ako presný opak oproti verejnosti a masám.⁴

Ako tému svojej eseje som si vybrala *fandomy* na sociálnej sieti *Tumblr*, ktoré predstavujú jednu skupinu subkultúry. Vychádzam z veľkej časti z vlastnej skúsenosti, keďže Tumblr využívam a osobne sa radím do jednotlivých fandomových skupín. *Fandom* je organizovanou subkultúrou fanúšikov vedeckej fantastiky, fantasy a fantastického hororu⁵. Definíciu, čo je to *fandom*, najlepšie vystihol Ivan Adamovič v knihe *Bída a lesk fanouškovstvá*: „Bolo by ... úprimné si priznať, že fandom je sociálne ghetto. Zároveň je to ale kryštálická ukážka vytvárania populárnej kultúry v modernom pojatí v praxi.“⁶ Text – buď knižný, filmový alebo akýkoľvek iný – je pre fanúšika niečo viac než len nástroj úniku od reality a fanúšik je pre text čímsi viac než len tupým, asociálnym konzumentom⁷. Na *fandom* sa dá perfektne aplikovať definícia subkultúry - sú to skupiny ľudí, ktorí majú niečo spoločné. Tu to je zastúpené prostredníctvom konkrétnej záľuby, obľúbenosti filmov a hercov, hudobníkov, umelcov apod. Je to niečo menej než „vyššia kultúra“, mnoho ľudí ani netuší, že niečo také ako Tumblr existuje aj keď každý fandom má vlastnú komunitu fanúšikov.⁸ Čoho všetkého môžete byť fanúšikom? Čohokoľvek – pokojne to môže byť jedlo, skupina zvierat (šteniatka a mačiatka sú pomerne obľúbené), rôzni umelci alebo štýly. Stačí si vybrať objekt svojho záujmu.

¹ Hebdige, Dick. *Subculture: The Meaning of Style*. London and New York: Routledge, 1979, 195 str., str.77

² *Ibid* str. 77

³ Gelder, K., Thornton, S. *The Subcultures Reader*. London and New York: Routledge, 1997, 599 s. str. 23.

⁴ *Ibid* str. 21

⁵ Tieto žánre bývajú súhrnne označované ako fantastická literatúra alebo fantastika. Adamovič definoval fantastickú literatúru ako všetku literatúru, v ktorej zobrazovaný svet nie je kompatibilný s prirodzeným svetom každodennej skúsenosti. Macek, Jakub. *Fandom a text: fandom - subkultura textu : profesionální česká SF a F periodika před rokem 2000*. Praha: Triton, 2006, 148 s. *Fandom a SF*, sv. 2. str. 17

⁶ *Ibid* str. 5

⁷ *Ibid* str. 11

⁸ Niektoré fandomy sú väčšie než ostatné alebo majú viac aktívnejších užívateľov, ktorí produkujú väčšie množstvo diel, patria napr. *Supernatural*, *Doctor Who*, *Sherlock*, *Harry Potter*, *Lord of The Rings*, *Marvel* a *DC Comics*, *The Big Bang Theory*, *Star Wars*, *Star Trek*, *Game of Thrones*, *Hunger Games*, *The Walking Dead*, *Youtubers* apod.

Prečo sa Tumblr stal dokonalým nástrojom pre realizovanie subkultúry *fandomu*? Dokázal poskytnúť ľuďom priestor pre realizáciu svojich predstáv, užívatelia tu môžu na svojich blogoch pridávať obrovské množstvo médií - buď obrázky, hudbu, videá alebo poviedky. Keďže v dnešnej spoločnosti vládnu sociálne siete a celkovo sa spoločenský život presúva do digitálnych sfér, *Tumblr* tak poskytuje útočisko širokým skupinám komunit, ktoré si vytvárajú svoje vlastné subkultúry. Preto sa *Tumblr* stal domovom pre stovky fanúšikovských komunit – a teda domovom pre *fandomy*. Tieto *fandomy* ďalej a ďalej produkujú mnoho fan artu, fan fiction a diskutujú rôzne prvky z ich obľúbených médií. Ako toto všetko súvisí s *umením*? Keďže ľudia na Tumblr pridávajú vlastnú tvorbu, rozvíjajú a pretvárajú to, čo už je, stávajú sa autormi, umelcami a zároveň sú pre ostatných konzumentmi, keď prijímajú alebo zdieľajú tvorbu niekoho iného. Čo sa dá považovať za umelecké dielo? Obrazy alebo piesne zložené podľa vypožičanej inšpirácie zo seriálov alebo filmov, poprípade covery už vytvorených skladieb? Obrazy, niekedy omnoho kvalitnejšie než originály? Na druhú stranu, treba zobrať do úvahy aj tie nevydarenejšie diela. Kto posúdi, čo je kvalitnejšie alebo krajšie v zmysle estetiky než to druhé? Dajú sa takéto diela považovať za niečo trváce alebo ich doba slávy len rýchlo uplynie, diela zmiznú v mori ďalších dát na internete a o pár rokov si na nich ani nespomenieme? O tom by sa dalo veľmi dlho diskutovať a táto esej je na niečo také krátka.